

ICOLLE 2019 – UDRŽITELNOST VE VZDĚLÁVÁNÍ: MINULOST, SOUČASNOST A BUDOUCNOST

Martina Urbánková

Vzdělávání k udržitelnému rozvoji se v souvislosti s rostoucí celosvětovou populací a omezenými přírodními zdroji stává stále aktuálnějším tématem veřejných i odborných diskusí. Do jaké míry je ale udržitelné samotné vzdělávání, na kterém je postavena naše kultura? Tato otázka a řada dalších, které s tématem udržitelnosti ve vzdělávání souvisí, byly středem pozornosti letošního ročníku mezinárodní vědecké konference ICOLLE.

Mezinárodní vědeckou konferenci celoživotního vzdělávání ICOLLE ve dnech 17.–18. 9. 2019 uspořádal vysokoškolský ústav Institut celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně už po jedenácté a záštitu nad ní převzali Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, hejtman Jiho-moravského kraje JUDr. Bohumil Šimek a rektorka Mendelovy univerzity v Brně prof. Ing. Danuše Nerudová, Ph.D. Konference se účastnilo přes 80 tuzemských i zahraničních odborníků.

V plenární části konference, která tradičně poskytuje celé konferenci pomyslný tematický rámec, vystoupili přednášející z Lotyšska, Polska, USA a České republiky. Profesorka Dzintra Iliško z lotyšské Univerzity v Daugavpils mluvila o nutnosti komplexního pohledu na udržitelné vzdělávání s ohledem na to, že svět i společnost se neustále mění. Tyto změny vyžadují i nový přístup ke vzdělávání a nové kompetence učitelů. Aby byl vzdělávací systém udržitelný, měl by být podle profesorky Iliško transdisciplinární a prakticky orientovaný, učit studenty o problémech kriticky přemýšlet a rozumět jim, být kreativní a pracovat v týmu.

Poukázáním na změny ve společnosti začala svoji přednášku doktorka Sylwia Badowska z Univerzity v Gdaňsku. Lidská populace stárne a technologický pokrok jde nezadržitelně kupředu. V roce 2050 budou obyvatelé střední a východní Evropy nejstaršími na světě. Budou ale schopni a ochotni používat nové technologie, které jsou všude kolem nás? Jakou roli hraje věk při akceptování moderních technologií a jak se odráží v technologické gramotnosti? Doktorka Badovská představila výsledky průzkumu mezi 700 polskými ženami ve věku 60+ a jejich vztahu k používání chytrých telefonů. Průzkum ukázal, že i ženy ve vyšším věku mají potřebné znalosti a dovednosti pro používání nejnovějších technologických řešení.

K udržitelnosti samotného vzdělávání se vázal i další příspěvek, se kterým vystoupila doktorka Leslie Blanchard z Louisiana State University v USA. Ta upozornila na fakt, že v USA 44 % začínajících učitelů nejpozději do pěti let odejde ze školství a k profesi pedagoga se už nikdy nevrátí. Nejčastějším důvodem k jejich odchodu je nespokojenost v práci – chybějící administrativní podpora, málo příležitostí k osobnímu rozvoji, nemožnost ovlivnit chod věcí ve školách či plat. Důsledkem této situace jsou chybějící učitelé a vysoká finanční zátěž pro školy a městské části. Leardeship Development Institute, kde doktorka Blanchard působí, vyvinul vlastní model osobního hodnocení a individualizovaného koučinku, který nabízí vzdělávacím institucím jako řešení uvedené situace. S pomocí modelu stanoví silné a slabé stránky každého učitele a následně připraví plán jeho osobního rozvoje. Výsledky z provedeného výzkumu efektivitv tohoto modelu ukazují na jeho funkčnost a vyšší spokojenost učitelů.

Otázkou udržitelnosti průměrného počtu žáků na učitele v regionálním školství se ve své přednášce zabýval Vladimír Hulík z Odboru školské statistiky, analýz a strategií MŠMT. V současné době je podle statistik MŠMT průměrný počet žáků na učitele 17,5 žáka na prvním stupni ZŠ, 11,7 žáka na druhém stupni ZŠ a 10,6 žáka na SŠ. Aby zůstaly udržitelné poměry počtu žáků na učitele na druhém stupni ZŠ a na středních školách i v blízké budoucnosti (v roce 2025), bylo by potřeba, aby se počet učitelů v porovnání s jejich

počtem v roce 2018 zvýšil přibližně o 4 000–11 500. Skutečný počet učitelů přitom bude záviset na tom, kolik studentů pedagogiky po absolvování studia skutečně nastoupí do školství a bude učit.

O společenské odpovědnosti a jejím začlenění do výuky na vysokých školách hovořila doktorka Sylvie Formánková z Mendelovy univerzity v Brně. Uvedla, že podle Národního akčního plánu z roku 2016 by měla být problematika společenské odpovědnosti (CSR) začleněna do vzdělávacího systému. Tento pohled se v zahraničí uplatňuje přibližně od roku 2004. V České republice je zatím v počátcích, ale přesto už je patrný pozitivní trend ve snaze VŠ věnovat se tomuto tématu a rozvíjet ho. Jak funguje CSR na vysokých školách v praxi a jaké aktivity v tomto ohledu školy vyvíjí, uvedla na příkladech ze zahraničí i z České republiky.

Na plenární část konference navázaly v odpoledních hodinách přednášky v tradičních paralelních sekcích. Celkově přitom bylo prezentováno 51 příspěvků a mezi hlavní témata, kterým se účastníci konference věnovali, patřila například problematika vzdělávání na vysokých a středních školách, rozvoje sociálních a profesních kompetencí, vzdělávání studentů se specifickými potřebami a inkluzivního vzdělávání či dalšího profesního vzdělávání a vzdělávání seniorů.

Autorka

Ing. Martina Urbánková, Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Zemědělská 5, 613 00 Brno,
e-mail: martina.urbankova@mendelu.cz

PODĚKOVÁNÍ RECENZENTŮM

Jako každoročně děkuje výkonná redakce a redakční rada časopisu *Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání* všem recenzentkám a recenzentům, kteří svými radami a doporučeními přispěli ke zvýšení kvality rukopisů, nabídnutých autory pro publikování v 9. ročníku. Poděkování za rok 2019 patří následujícím kolegyním a kolegům:

PhDr. Mgr. Kristýna Balátová, Ph.D., Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Brno

PhDr. Libor Flemr, Ph.D., Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Praha

PhDr. Naděžda Hrapková, Ph.D., Univerzita Komenského v Bratislavě, Filozofická fakulta, Bratislava

Mgr. Kamil Janiš, Ph.D., Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Opava

doc. PhDr. Iva Jedličková, CSc., Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Hradec Králové

PhDr. Josef Kasal, Ph.D., MBA, Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Hradec Králové

doc. PhDr. Dana Knotová, Ph.D., Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno

prof. PhDr. Beata Kosová, CSc., Univerzita M.Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Banská Bystrica

PhDr. Martina Kosturková, Ph.D., Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanit. a přírodních vied, Prešov

PhDr. Miroslava Novotná, Ph.D., Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno

doc. Mgr. Petr Novotný, Ph.D., Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno

Mgr. Veronika Nýdrlová, Ph.D., Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Brno

doc. PaedDr. Ivan Pavlov, Ph.D., Univerzita M. Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Banská Bystrica

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D., Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut celoživotního vzdělávání, Praha

doc. PhDr. Alena Slezáčková, Ph.D., Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno

PhDr. Mgr. Naděžda Špatenková, Ph.D., MBA, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Olomouc

PhDr. Iva Štětovská, Ph.D., Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Praha

doc. PhDr. Štefan Vendel, CSc., Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, Prešov

PhDr. Kateřina Suková Vychopňová, Ph.D., Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Praha

Časopis Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání hledá další spolupracovníky z řad profesorů, docentů a doktorů filozofie (resp. kandidátů věd), kteří by byli ochotni s časopisem dlouhodobě spolupracovat jako recenzenti studií. Pokud máte o spolupráci zájem, zašlete, prosím, redakci na e-mailovou adresu **lifelonglearning@mendelu.cz** stručnou informaci o svém odborném zaměření, v jehož intencích byste byli schopni recenze na rukopisy zpracovat. Předem Vám velmi děkujeme a budeme se těšit na spolupráci!